

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.5-531-26
Ert dnr Fi2026/00577

Remissvar avseende betänkandet Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20)

Umeå universitet har beretts möjlighet att yttra sig över utredningen ”Belägg för broms”. Yttrandet har utarbetats av professor Magnus Wikström, Handelshögskolan, nationalekonomi, Umeå universitet. Universitetet lämnar härmed sitt yttrande.

Utredningens uppdrag har varit att analysera hur statliga åtgärder som syftar till att motverka skattehöjningar och bidrar till skattesänkningar i kommunsektorn kan utformas, och att lämna förslag på sådana åtgärder. Dessutom skulle utredningen analysera det rättsliga utrymmet för att begränsa den kommunala beskattningsrätten utöver vad tidigare utredningar kommit fram till (se ex vis SOU 2024:50). Betänkandet innehåller tre huvudsakliga delar i sina förslag: (1) ett system med skattehöjningsavgifter/skattesänkingsbidrag, (2) en förändring i systemet med statliga skattereduktioner (jobbskatteavdraget), samt (3) åtgärder som syftar till att främja effektivitet i kommunal verksamhet.

(1) Ett system med skattehöjningsavgifter/skattesänkingsbidrag (skattebroms)

Ett system som motverkar skattehöjningar förutsätter att de kommunala och regionala skattesatserna för närvarande är för höga. Huruvida de är det eller inte analyseras inte närmare inom utredningen och de motiv som kan ligga till grund för dylika system kan därmed anses vara politiska. Man kan konstatera, baserat på den internationella jämförelsen i utredningen (se fig. 3.7), att inkomstskatten i Sverige inte är anmärkningsvärt hög.

Intäkterna från kommunal beskattning är det som huvudsakligen ger kommunerna handlingsutrymme och en skattebroms begränsar detta utrymme. En skattebroms kommer också att ha asymmetriska effekter på olika kommuner. Särskilt kommuner som kan vara i behov av skattehöjningar på grund av demografisk struktur, befolkningsförändringar och andra för kommunerna svårpåverkbara förutsättningar riskerar att drabbas av försämrad service. Regionernas skattesatser har ökat trendmässigt under lång tid, vilket visar att finansieringsbehovet ökar. Regionernas dåliga finanser talar också för det. Att under rådande förutsättningar införa ett skattebromssystem utan andra åtgärder som ökar kommunsektorns möjligheter att finansiera sina utgifter skulle skapa betydande problem. Det förefaller snarare som att såväl kommuner som regioner är i behov av ökat handlingsutrymme i form av ytterligare skattebaser.

Umeå universitet avstyrker förslaget i sin helhet.

(2) Systemet med statliga skattereduktioner

De nuvarande jobbskatteavdragen är utformade så att enskilda inkomsttagares skattereduktioner är proportionella mot den kommunala inkomstskatten. Problemet med detta är att reduktionen, sett ur den enskildas synpunkt, är en

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.5-531-26
Ert dnr Fi2026/00577

subvention av kommunala och regionala utgifter. Reduktionen innebär att skattepriset, d.v.s. den enskildes ökade skattebetalning som följer av en kronas ökning av den kommunala utgiften med en krona per capita, är lägre än den verkliga kostnaden. Subventionen varierar beroende på den enskildes arbetsinkomst, men är betydande. Som exempel kan nämnas att för normalinkomster (30 till 40 000 kr/månad) är subventionen, jämfört med ett system med enbart grundavdrag, över 35 procent. Det påminner oss om det gamla skatteutjämningsbidraget (som förvisso hade helt andra motiv för subventionering) under vilket endast ett fåtal kommuner hade sådana betydande subventioner av kommunal verksamhet. Även för höga inkomster (80 000 kr/månad) är subventionen betydande. Här finns alltså ett verkligt motiv för kommunmedborgare att tillåta höga skattesatser. Om detta system inte införts är det troligt att de kommunala skattesatserna varit lägre. De hade åtminstone inte varit högre.

Utredningen föreslår att kopplingen till skattesatsen bryts genom att låsa den skattesats som avdrag kan göra mot till dagens nivåer. Därmed försvinner den enskildes subventioner av kommunala utgifter vilket är bra. Förslagets konsekvenser utreds dock inte närmare och konsekvenserna av ett sådant eller andra liknande förslag bör utredas vidare.

Umeå universitet anser att förslaget är principiellt viktigt men avstyrker det nuvarande förslaget med motivering att konsekvenserna inte är utredda.

(3) Åtgärder som syftar till att främja effektivitet i kommunal verksamhet

Förslagen innebär bland annat att ett krav på hög effektivitet införs i kommunallagen, att skattehöjningar motiveras, och att revisionens roll vad gäller effektivitetsrevision tydliggörs. Ett grundläggande problem är hur begreppet effektivitet ska definieras. Ett annat är hur effektivitet ska mätas. I utredningen ges exempel på situationer inom sjukvården. Känslan är att sjukvården kommit långt i användandet av effektivitets- och produktivitetsmått. Inom den primärkommunala verksamheten finns inte samma verktyg. Revisorerna måste ges vägledning i hur de ska bedöma effektivitet.

Umeå universitet ställer sig neutralt till förslagen i denna del.

Beslut i ärendet har fattats av professor Ulrika Haake, den Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan, efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson.

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Ulrika Haake
Dekan

Åsa P Isaksson
Fakultetssamordnare